

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 04198

DZSHIKE GAS

Kadia Molodowsky

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

קארטע פון ארץ ישראל

דזשיקע גאס

פירט

(צווייטע אויפלאגע)

ארויסגעגעבן דורך די „ליטערארישע בלעטער“

1936

ווארשע

פון זעלבן מחבר:

„חשונדיקע בעכפיי” (לידער)

פארלאג ב. קלעצקין 1926

„נייען שיבעלעך אהעקי” (מעשהלעך)

פארלאג יידישע שול-ארגאניזאציע 1931

„פריידקעיי” (לידער)

פארלאג „ליטערארישע בלעטער”, 1935

Printed in Poland

K. MOŁODOWSKA

DZIKE GAS (wiersze)

— (Drugie wydanie) —

— Wydano przez —

— „Literarische Bleter” —

odbito w drukarni „Grafia”, Warszawa

י נ ה ז ל ט

זייט		זייט	
	IV עלעביעס		I רזשיקע גאס
54	הארבסט	5	דזשיקע גאס
55	כ'בין אויף דער וועלט געקומען	7	געסט
56	צו א	10	מאָרש
58	ביים שפיגל	12	אָ מאָמע
60	א בריוו	14	זען ס'בליאָקעוועט מיין אויג
61	איז מיין שטוב דען אַ שיף	16	נאָכט
62	א ליד פון נאָכט		II כראָניקן
63	ווינטער	18	„טשאַקאַ“
64	אויף היימישן פעלד	20	דרעדנאָוט
65	צו דעם, וואָס איז גערעכט	22	אַ גאָס אין יאָר 1930
	איך האָב קיין איינציקע נאָך נישט קיין	24	לידער פון מיין היים
67	גרוע האָר	27	כראָניק
68	לאַבירינט	29	אַ מעלעגראַף-סלופ
69	יאַנגאַר	31	צווישן הימל, צווישן ים
70	לערמאַנטאָוט אַ ליד	35	שיף „סאַטורן“
71	האַלאַ, מיין האַרץ	38	מיין טורעם
	V אין גרינעס בוים לייגט	40	מאַנעקענען
73	ברויער אַש	42	גויים, יידן, ראַטן
	VI ירמיהו		III מיין פאַפירענע ברויק
82	ירמיהו	43	מיין פאַפירענע ברויק
	VII קאָמונאַרן-וואַנט	45	מיין קאַפעלע
87	קאָמונאַרן-וואַנט	46	צי קאָן דאָס באַזינגען אַ ליד
	VIII צימבל, צימבל, צימבל-באַק	47	אויטאָפּאָרטרעט
90	צימבל, צימבל, צימבל, צימבל-באַק	48	אַ בריוו
93	אַ ליד צו מיין קליידער-שאַנק	49	טווענט איינמאָל זיין
94	הינטערן וואָנט ביי מיין שכן	50	ווי זאָל איך איצט גיין
95	שלמינקע דער שמיד	51	דער זינגער
		52	נישט אַזוי, נישט אַזוי וויל מיין בלוט

ד ר ש י ק ע ג א ס

י. אפאטאָשון

ס'איז פופצנטער אין חודש אייר,
עס זענען טעג, ווי גאלדענער זאפרען,
עס שמעקט מיט פייגל-מילך. שיעור, שיעור
דאכט זיך - עס איז גאָט פארען.
עס קלינגט די לופט. זומער בליט אין מיינע האַר
נאָר איבער מיר שטייט טאַרף די טאָגעדיקע וואָר:
דאָ וווינען אַרבעטסלאָזע,
קאָמוניסטן,
און נאָך - דער דלות.
טאָג-טעגלעכקייט זיז אַ בלוטיקער פאַל,
קלינגען אַלע דעכער מיט אומגליק,
טישן מיט - הונגער,
און דער באַרוועס - מיט אינטערנאַציאָנאַל.
יידן וווינען דאָ, -
אַ פאַלק צום אויסגיין פאַר געלעכטער -
עס ליפערט פאַר דער וועלט בראַקירטע סחורות
און בלוט פון זין און טעכטער.
און איך - מען טייט אויף מיר דאָ מיט די פינגער:
„אַט זי, די זינגערין,
אַ רוח אין איר מאַמען,
זי שלעפט זיך דאָ אַרום,
און פלעכט פון אונזער אומגליק גראַמען.

וואָרט זי נעכטן גיין מיט אונז אין גאָס אַרויס און זען -
מען האָט פאַרקאַטעוועט דעם צוואַנציקערין
אויף דזשיקע נומער צען".
און איך - איך האָב נישט וואָס צו ענטפערן אַ וואָרט,
איך ווייס -
איך בין נישט פון די מענטשן „פּערווי סאַרט".
און כאָטש עס שטייט אַ קוואַל פון טרערן הינטער מיין אויג,
בין איך פאַרליבט אין לעבן, ווי אַ צויג.

נ ע ס מ

א ליד, און נאך א ליד, און נאך, און ווידער,
כ'בין מיד פון מיינע און פון אנדערע לידער.

מיין שטוב איז א קארוסעל,
א קארוסעל אויף אויסגעפולטע שפאלן,
און אטא באַלד, און אַטא באַלד אינמיטן זינגען וועט זי פאלן.

און אונטן גייט די גאס:
(אַכטונג און סאַלויט)
ליאַקירטע שיק, און גאַלדענע קנעפּ און נידעריקער-שפורן פון בלוט.

און כאַטש איך וויל דאָס נישט געדענקען -
איז דאָס פאַרט אַזוי,
אַפילו ווען ס'איז תמוזדיקע זון,
אַפילו ווען ס'איז גאַלד און בלוי.

און טרערן זענען נישט קיין פערל,
ווי עס שרייבן עד-היום פאַעטן,
ס'זענען פלעקן אין קויטיקע בעטן.

און קינדער זענען נישט קיין שטיפער,
נאָר בייגהענדלער אויף די ראָגן,
און יעדערער איז בלייך, ווי אַ בעל-מום,
פונקט ווי זיי וואָלטן אין קיילעכדיקע קנישן
די אומגליקן געטראָגן.

זייערע שאַטנט זענען ווי טשאַטעס וועלן,
און ניאוף זענען זייערע רייד,
אומפאַרשעמט,
און רציחה: אין בליק,
און מאַרד אין די הענט.

און זיי ריידן הויך, אַז איך זאָל הערן:
— „זי, וואָס האָט אונז אַלף-בית געלערנט,
גייט שאַווראַענע שייך,
און נאָך גאַרנישט צעריסן,
אַבי מען האָט געזאָגט:
— „טיילן זיך מיטן לעצטן ביסן“ —
איז טאַקע מיטן קאַפּ אין דר'ערד,
געזונטערהייט!
מיר האָבן שוין גענוג די צינגלדיקע רייד“.

רעדן זיי הויך און פרעך,
דעריאָגן מיך די ווערטער, ווי בליצן,
און פאַלן צו, ווי זודיקער פעך.

באַנאַכט זענען זייערע הענט,
ווי וואָסער-בלעטער אויף מיינע שויבן.
געסט מיינע! (הויך געשעצט)
זיי קומען מיך באַרויבן פון מיין לעצטן חלום,
פון דעם, וואָס כ'האַב נאָך גישט דערטראַכט ביז לעצט.

און אין מיין שטוב איז טונקלקייט פון בעילה,
פאל איך פורעים,
און איך זאג מיט מיין גאס
די טאג-איין-טאג-אויסעדריקע תפילה:
פ ר ו י ט -

ברויט פאר קראוואטן,
ברויט פאר בייגל,
ברויט פאר לידער,
ברויט פאר ווייבער און פאר פודער,
פאר פראוואקאציע -
פאר א קאפ פון ברודער.

זאג איך הויך די תפילה צו זיין נאמען,
און ס'ענטפערט ארום מיר:
אמן - אמן - אמן.

ב א ר ש

איך שרייב נישט קיין ליד. איך פרוו
געפינען א וואָרט פאַר מיין בלוט,
וואָס וויינט אין מיין גוף.
פאַר טשאַבאַטעס צוויי - מיינע שיק -
וואָס שטייען ביי מיר נעבן בעט,
גרייט אָן אַ קלער,
אין גאַס אַרויס,
ברענגען דעם הונגער אַהער
און נאָך:
ברענגען מיט זיך,
אַ מאַרש פון צעריסענע שיק.

כ'ווייס דעם אומעט פון באַרוועסן גיין,
פון מיין גאַס
און מיין אייגענער היים.
און כ'דערקאָן יעדן טראַט:
ס'זענען לאַפטשעס פון לייטע, מיין היים,
וואָס שמעקן מיט וואַסער טשעראַט,
ס'זענען שטיוול, וואָס כ'קען זיי געוויס און געוויס,
נישט איינמאָל צוזאַמען געשפּאַנט איבער גאַסן,
און צוריקגעבראַכט:
ניינען,
און הונגער,
און שטרויכלוינג פון פיס.

גייט דער מאַרש איבער מיר,
און אויף זייטן פון ווייטן פאַמיר
שווייבט מיט פינצטערן שטריך.
הער איך מיט אויגן פאַרמאַכטע
דעם מאַרש פון צעריסענע שיק.

א מ א ע

די מאמע אין גרינעם סוועדער גייט איבערן גאס און גייט.
אלול הוידעט זיך דער ווינט,
טבת שנייט,
זון איבער די שויפן פסח רינט.
דער גרינער סוועדער גייט איבערן גאס און גייט
שוין זומערן,
שוין ווינטערן,
שוין וויפל צייט -
די גאסן שווימען אין דער לענג און אין דער קרים,
דער הימל הוידעט זיך אזוי ווי א האמאק,
און אלע גאסן,
אלע פירן צום פאוויאק.
דארט ווי א ווונד א קאמער בריט,
א קאמער ווינט זיך טאג און נאכט;
אונטער די גרויע ווענט א טאכטער זיצט פארמאכט,
פארשלאָסן,
שטיל,
מיט אויפגעלייגטע הענט,
מיט שאַרפן הערן,
און זעגט די קראַטן מיטן בליק
און ציילט די שטערן.
ארום די שטיקייט קלינגט,
עס בלענדט די ליידיקייט מיט ווייסע שפיזן.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

דער גרינער סוועדער גייט איבערן גאס און גייט.
אלול איז נישט גאס,
און טבת איז נישט קאלט,
און פסח איז קיין יום-טוב נישט.

דער הימל הוידעט זיך אזויווי א האמאק,
און אלע גאסן,
אלע פירן צום פאוויאק.

ווען ס'בליאקעוועט מיין אויג

ווען ס'בליאקעוועט מיין אויג,
איז גוט, וואָס ס'בלייבט דער הימל בלוי,
און ס'איז דער וואַלד באַהויכט
מיט גרינעם זומער און מיט טוי,
און נאָך,
און נאָך
מסתם מיט גאַט,
ווייל אויסער גאַט קאָן גוט נישט זיין צווי.

כ'געדענק איצט אַלץ:
אַ פּערד, וואָס איז געפאַלן אויפן ברוק,
די נויט,
מיין ברודער, דעם אָפּגעזאָגטן קנעכט,
זיין קאַפּ, וואָס גרויט.

מיין גאַס,
מיין גאַס, וואָס איז דורכויס ווי איך אַליין,
אין שמאַטעט אָנגעטאָן,
אין מאַרגנדיקן טאָג פאַרטרויט.
דעם אַלטן אויפן ראַג,
זיין פנים ווי אַן אָפּגעשטעלטער זייגער,
פוינקט צווי אַשטייגער,
ווי די זאַקן, וואָס ער פאַרקויפט,
וואַלטן געוועזן באַא-שלאַנגען,

אין ביזן גאַרגל האָבן זיי אַרױפגעװיקלט זיך,
דערגאַנגען.

גאַר גרינער וואַלד איז גרין,
אין יונגע זשאַבקעס זענען ווונדער,
אין זענען גאַט,
פונקט ווי ראַדיאָ
און ווי לבנה אין טשעראָט.

נ א ח ט

נאכט.

די לבנה ווי אייביק שיפט אויף זילבערנע וועסלעס מיין האַרץ.

צו מיין טיר

גייט מען אין דער נאכט,

און מען טראַגט:

דראָונג

אומזין

און פאַרדאַכט.

און מען קלאַפט אין מיין טיר,

און איך עפן און זע:

שווערד,

און קנעפּ,

און בליי,

גרייט פאַר מיר

און פאַר מיין הויפּן לייב.

לויכט מען דורך מיין טיש.

וואַרפט מען דורך די בעט.

ס'האַט קיין וואַרט נאָך קיינער נישט גערעדט.

שטיי איך און איך וואַרט,

און איך הער:

ס'רעדט מיין גוף
מיט אומזין,
מיט בליי,
און מיט שווערד.

בערלין, אפריל 1933.

„משאלות“

ס'איז אין ים א שוף ארויסגעשוומען
 און א פאן
 און אן א נאמען.
 האָבן אויף הויכע טורעמס אַנטענעס זיך צעגאַרגלט
 מיט שוואַרצע שנאָבלען שמאַלע:
 — עט איז אין ים א שוף ארויסגעשוומען
 פון שטרייקער,
 דעפּאַרטאַנטן
 און קראַמאַלע.
 האָבן האַפנס אַ שלאָג געטאָן מיט קייטן, זיך פאַרשלאָסן
 און צום הימל אויפגעהויבן שאַרפע פּיסקעס פון האַרמאַטן,
 און פייערדיקע אויגן האָבן גענומען ווינקען
 און דעם ים באַזוכן, טשאַטען.

שווימט די שוף אַנטקעגן ווינט, אַנטקעגן הימל,
 ס'האָבן כוואַליעס זי אַרומגעפלאַכטן מיט תּפּיסהדיקע קראַטן,
 און אין ווייטסטן, ווייטסטן אַקעאָן
 יאָגן זיך נאָך איר די פּיסקעס פון האַרמאַטן.

שווימט די שוף אַנטקעגן ווינט, אַנטקעגן הימל,
עס האָבן זי אויף שותפותדיקן הפקר גענומען אַלע ימ'ען,
שווימט די שוף אויף וואַיעדיקן אומעט פון די כוואַליעס,
און די לבנה שווימט איר נאָך מיט בלייכן פנים פון אַ מאַמען.

און ערגעץ ערד איז דאָ
און פאָלק, און שפראַך,
און בליענדיקע עפליביימער
און האַפנס פינסטערע,
ווי תהומעדיקע אימה,
און שטעט,
און ווייסע קינדערשע הלומות —
אַלץ יאָגט זיך נאָך דער שוף.

שווימט די שוף אַנטקעגן ווינט, אַנטקעגן הימל,
עס האָבן כוואַליעס זי אַרומגעפלאַכטן, מיט תפיסהדיקע קראַטן,
און אין ווייטסטן, ווייטסטן אַקעאַן
יאָגן זיך נאָך איר די פייסקעס פון האַרמאַטן.

„טשאַקאַ“ — אַ באַמען פון אַ שוף, אויף וועלכער ס'זענען געפאָרן פאָלי-
טישע, אַרויסגעשיקטע פון אַרגענטינע. קיין שום האַפן האָט זיך דוּאַזיקע עמיגראַנטן
גישט געלאָזט לאַנדן.

דער דראָמאַט

ווי אַ וואָלף
ליגט אויף וואַסערן אַ דרעדנאָוט,
גייט פאַר אים אַ שוף מיט טרערן,
גייט נאָך אים אַ שוף מיט בלוט.

און אין שטעט
בעטן מאַמעס שטאַמלענדיק מיט בלויע לייפן:
גאָט זאָל זיי, די זין,
פאַשירעמען, באַהיטן.

שווייגט די פינסטערניש
און ענטפערט נישט אויף תפילות.
און די מאַמעס,
און דער גאָט
הערן איין זיך מיט פאַרמאַכטע אויגן,
וואָס וועט ענטפערן דער דרעדנאָוט.

שטעכט דער דרעדנאָוט מיט פייערדיקע וואַנצעס
די דערפער און די האַפן-שטעט.
זוכט ביינאַכט אין אַלע פענסטער,
זוכט טרערן, לייב און בלוט.

ווי צו וואַרף,

ליגט אויף וואַסערן אַ דרעדנאָוט.
גייט פאַר אים אַ שיק מיט טרערן,
גייט נאָך אים אַ שיק מיט בלוט.

1931

א נאם אין יאר 1930

וויטרינעס. דענקמעלער.
ווי א דזשענטלמען געקרויזט רוסא).
יאגט און שוימט דער שטאטישער פארקער,
דער גאלדענער פון אויבן,
און דער טונקעלער פון דנאָ.

כוואַליעט זיך די גאס אין רעש.
א רויטע דאָמען-הוט,
און א צילינדער, ווי א שוואַרצע פלאַש.
א הויקער, ווי א פראַגע-צייכן אויפן טראַטוואַר.
און א רעקלאַמע-טרעגער מיט לאַנגע אויערן - גרימירט צום נאַר.

און ביי אַ וואַנט שטייט איינער אָפהענטיק און מאַט,
מיט הוט און שטעקל,
ווי טשאַרלי טשאַפּלין זעט ער אויס כמעט,
געקליידט אין ביליקן טאַנדעט,
אָן אַ ווהין.

הונגעריק און שאַרף זענען זיינע אויגן-שפּאַלטן
(אַרום איז העל).
ער האָט פון טויט אַ שטרענגן בריוו דערהאַלטן,
מיט בלוט געשריבן אויפן ברוק פון גאַס,
און אַ פּאַסקריפטום:
וועגן הונגערי-טויט אין קעלער, וווּ ס'איז גאַס.

לייענט ער דעם בריוו פאר אלע מיט הונגעריקן קינד.
הערן אלע:
עס איז מיט בלויט געשריבן אויפן ברוק.
און א פאסקריפטום:
וועגן הונגער-טויט.

פאריז, 1981

לידער פון מייזן היים

I

שרייט אַ שיף.

שרייט מיט פייערן

און מיט געוויין:

S. O. S.

ראַטעוועט אונזער געביין!

ס'איז נישט קיין קולות פון קיין זינקענדיקער שיף,
וואָס כ'הער:

עס טרינקען מענטשן זיך אויף טריקעניש פון ערד.

עס יאָגן זיך נאָך זיי כוואַליעס הונגעריקע טעג.

איין כוואַליע שלינגט איין,

אַ צווייטע וואַרפט אַרויס צו האַפענונג:

ראַטעוועט אונזער געביין!

II

שמעלער, שמעלער

ציען זיך די גאַסן איינע אין דער אַנדערער אַריין.

ווערן איינגעשרומפן, ווי אַ דאַרער בויך.

און די גייער גייען נישט געאייילט,

עס וואַרטן טעג, ווי היילן פינצטערע אויף זיי.

וילן יונגע אויסברעכן אין אַ געשריי,

ווייבער האַלטן איינגעטאַיעט אַ געוויין:

ראַטעוועט אונזער געביין!

ויד

ציט א טאָפּאַל זיך צום זעקסטן שטאַק.
:אפשר הינטער דעכער שטייט דער וואָלד).
ביז אַ פענסטער האָט קוים אַרױסגעריסן זיך זיין קרוין.
איז אַ טיש אַנטקעגן, אַ שאַנק און אַ ייד, דעם קאַפּ פאַרדרייט צום וואַנט.
שלאָגט דער טאָפּאַל מיט אַ צווייג אין שויב.
— אפשר איז דאָ וון פאַראַן, אַ שטראַל, אַ בליץ, אַ טראָפּן טוין
זאָגט דער ייד צום טאָפּאַל און צו זיך:
— ס'איז קיין וון נישטאַ.
קיין ברויט,
קיין בגד,
און כאָטש מען איז שוין גרוי,
און זוכן איז שוין שפעט,
ווייט איז שוין פון טעג פאַרגאַנגענע דער גרינער וואָלד
שלאָגט דער טאָפּאַל מיט אַ צווייג אין שויב:
— קומט אפשר אַמאָל אַ רעגן, צי אַ ווינט אַהער?
איך בין גרייט
העלפט פון מיינע בלעטער אָפּגעבן פאַר זיי,
אַז די איבעריקע זאָלן גרינען.
זאָגט דער ייד צום טאָפּאַל און צו זיך:
— כ'בין פאַרצוימט דאָ מיט מיין גאַט און מיט מיין נויט,
און די יחסנים מיט די פעדערן אין היטל
האַבן פאַר מיר גריבער אויסגעגראָבן,
ווי פאַר אַ וואָלף.

זאָג מיר אָן,
 ווען ס'וועט פינצטער ווערן, און ס'וועט אַנקומען די נאַכט,
 וועל איך אויפהענגען זיך אויף דיין קרוין.
 שלאָגט דער טאָפּאַל מיט אַ צווייג אין שויב:
 — אפשר איז אַ גולן דאָ פאַראַן פון וואַלד?
 זאָל ער זינגען מיר אַ ליד
 פון נקמה און פון רויב,
 פון נקמה און פון בלוט?
 זאָגט דער ייד צום טאָפּאַל און צו זיך:
 — דאַכט זיך, קיינעם נישט באַרויבט
 ליים געפירט פון הויף צו הויף.
 נאָר פון בלוט... בלוט איז דאָ אויף יעדנס קלייד,
 וועמען ס'האַט נאָר עמעצנס אַ טרער באַגלייט.
 אַט אַזוי רעדט דער ייד דאָרט אין דער הויך,
 רעדט צום טאָפּאַל און צו זיך.
 און דער טאָפּאַל הערט און וואַרט.
 וואַרט, ווען ס'וועט פינצטער ווערן, און ס'וועט אַנקומען די נאַכט.

כ ר א נ י ק

איך בין די נידערטרעכטיקסטע פון די לבנה-זינגער,
דער אומנויטיקסטער מענטש פון אונזער צייט,
און אנדערש כ'קאָן נישט זיין,
כאָטש כ'ווייס, ווי ס'איז געמיין, און כ'ווייס ווי ווייט...

ביינאָכט — אַפילו אונטער אַ דרימלענדיקן מוח,
געדענק איך:

זעלבסטמאָרדן אין לאַדז אויס נויט,
און ברויט, געהיט פון באַיאָגעטן,
און אַלע וועגן פאַרשטעלט
מיט הונגער,
מיט פּאָליציי,
און מיט פּאָעטן.

און ווייט אין ערגעץ שלאָגט מען די הינדוסן,
שניידט מען יידן אין סאַלאָניק,
אַזוי איז דאָס אין טאַנצנדיקן חלום
פון דער כראָניק.

און אין אַ נישע פון אַ וואַנט ווונדערט זיך אַ בעטלער,
ס'זעט קיינער נישט זיין אויסגעשטרעקטע האַנט די שמאַלע,
פאַרביי אים שפּרינגען די צייטונגס-קינדער, ליאַרעמען:
— קראַך פון פונט,
און בעסע פון דאָלאַר!
ביים בעטלער לעם די פיס איז שוואַרץ דער שניי,

ביי די צייטונגס-פארקויפער זענען פלוי די פינגער.
און אין הימל שטייט די גאלדענע בעריכע
אויף שטראלנדיקע שטערן צוויי.
כ'געזענק דאָס אַלץ,
כ'געזענק דאָס אַלץ,
די גידערטרעכטיקסטע פון די לבנה-זינגער.

1932

א טעלעגראף-סלופ

אין פעלד בריקט א טעלעגראף-סלופ.

קאמוניקאט:

וועגן קאנאדער עפל,

וועגן פרייו אויף ווייץ,

און אויפשטאנד אין באגדאד.

נרויען זיך דעם פויערס אויגן,

שווער,

ער האָט נאָר וואָס באַנומען

(געעצהט זיך ביים הויכן שוואַרצן קרייץ).

מ'זט מוזן אָפגעבן אַ העלפט פון ווייץ,

און נאָך די שוואַרצע קו,

און נאָך די הינער צו,

און קויפן בלעך

צום אָפגעברענטן דאָך,

און קויפן, קויפן — — —

גייט זיין אויג פון זאַנג צו זאַנג,

פון בייט צו בייט.

און דער טעלעגראף-סלופ

לומט:

— נייע שטייערן פון גרונט.

זילבערן דעם פויערס אויגן

גליי,

ער האָט נאָר וואָס באַנומען
(געעצהט זיך ביים הויכן שוואַרצן קרייץ):
מ'עט מוזן אָפגעבן דאָס גאַנצע ווייץ!

1932

צווישן הימל, צווישן ים

צווישן הימל, צווישן ים
גייט אַ גרינגע זעגל-שיף,
גייט אַ גרינגע זעגל-שיף,
פירט פאַר מיר אַ שנעלן בריוו,
און אַ ווייסע כוואַליע שוים
לויפט פאַרויס און לייענט שוין:
הער און הער,
ס'איז אַ ליד
און גאַרנישט מער.
ס'איז אַ ליד
און אַליץ פאַרגעס,
וואַרשע, קיעוו
און אַדעס.
און פאַרגעס דיין היים
און שטאָט,
וואָס דו פירסט
אין גע-ונד.
ס'שמעקט דער ים
מיט זאַליץ און ווינט,
מיט געוואַנטן שווימען
און מיט טויפן גרונט.
און אַ כוואַליע ווערט נישט אַלט,
און אַ כוואַליע ווערט נישט מיד,

הער און הער
דאָס איז אַ ליד.

זינגט אַזוי דער ווייסער שוים.

און פון אונטן
גרין און ברוין
אַ באַנדורע ברומט
פון ים.

— גאַרנישטאָ,
אַלץ דערטרונקען
אויפן דנאָ.
און דיין זיבען,
העל און דין,
אויך אַ שוואַרצער שטיין —
אַהין.

קומט אַ הוואַליע
יונג און פריש,
גיט אַ צאַפּל, ווי אַ פיש
גיט אַ ברי,
און אַ פּלאַטער
ביי די קני.
העלדיה.

ווייט פון ים
איז פאַר דיר
אַ גרוס פאַראַן.

הער און הער,
ס'איז אַ וואָרט
און גאַרנישט מער.
פון דיין שטאַט —
דאָס וואָרט איז: בלוט.
פון דיין היים —
דאָס וואָרט איז: נויט.
פון דיין שטוב
און פון דיין בעט
איז דאָס וואָרט אינגאַנצן שטום,
איז דאָס וואָרט נישט אויסגערעדט.

און עס שרייט
דער גאַנצער ים:
ס'איז פאַר דיר
אַ גרויס פאַראַן,
הללויה,
ס'איז פאַראַן.

און פון אונטן
גריין און ברוין
אַ באַנדורע ברומט
פון ים:
— גאַרנישטאַ,
אַלע ווערטער זענען טויב
אויפן דנאַ.

קומען כוואליעס אין א צוים,
ביז,

אין הייסן, ווייטן שוים.
איינע קרום,

אין א זיג-זאג,
גיט א שיפע

און א כראק:

— דער לויטן

פון דער טיף

האט פארשלונגען

זעגל-שיף,

האט פארשלונגען

שנעלז בריוו.

אונטערן הימל וואכט דער ים.
גרינע כוואליעס שפאן אין שפאן,
זאגן גארנישט צו דעם ברעג,
זאגן גארנישט צו דעם זאמד.
שליאפען שטעק-שיך טויזנט פאר
אונטער וואטער גרינע האר.

שיף „סאטורן“

אויף זילבערנע בליצן פון פינסטערן וואסער
וויגט זיך „סאטורן“.
„סאטורן“ איז גרייט.
עס שיטן די כוואליעס מיט ווייסן, מיט בלייענעם שראָט,
און בילן פון ווייטן ווי הינט,
ווען אַ וואָלף איז אין דאָרף.
פאַמעלעך די מעוועס אויף שפיציקע פליגל
באַגלייטן די שיף,
און פייפן מיט דינינקע פויגלשע פייפלעך
אַנטקעגן דעם ווינט.
עס ברעכט זיך „סאטורן“,
און שניידט אויס אויף וואסער אַ ווייסן, אַ זילבערנעם רייף,
און ס'פלאַטערן אותיות שוואַרצע פון פאַן,
„סאטורן“ איז גרייט.

איז מײן האַרץ איצטער שטאַרק
און האַרט, ווי אַ מאַנסביליש לײב,
און די הענט זענען שפיציק און לײכט
און בויגן זיך אויס,
ווי פליגל פון מעוועס אַנטקעגן דעם ווינט.
און מײן דינינקער האַלז איז פויגלש געצויגן פאַרויס

צום טונקעלן אָפּגרוינט,
וואָס רופט מיך צו הערן און רוישט.

* * *

עס פּלאַטערן זיידענע טיכלעך
מיט בלוי און מיט רויט און מיט ווייס.
אַ קוראַרט פון שיכורע ווייבער,
פון שוואַכע און איידעלע מאַנסלייט,
פון קינדער אויף שטרויענע פיס.
עס ציטערט „סאַטורן“.
מ'עט לאָדן דאָס פעטע, געפּאַשעטע לייב,
געבוידן מיט גאַלדענע קייטן,
געוויקלט אין זייד.
אויף שוואַרצקייט פון נאַקן
איז זיידנס פון נאַנסי ווי הימל,
לעם סעמיטישע, טונקעלע האָר,
איז בורשטינענער אוריינג, ווי גאַלד.
פון עלטערע דאַמען די שוואַכע, פאַררונדיקטע הינטנס
ציטערן שווער
אונטער שוואַרצן לייאַנענעם זייד.
עס ציטערט „סאַטורן“,
פאַר שווערקייט פון פעטס און פון שווייס,
און עס פייפן די מעוועס
און וואַרטן אויף רויב,
און בויגן די פויגלשע העלזער,

און שמעקן די שווערקייט פון שיף
און די לייכטקייט פון ווינט.

* * *

סאטורן האָט אייזערנע ציינער פאַראַנקערט
אין שטיינערנעם האָפּן.

און ס'קומען די כוואַליעס שוין צען מאָל צעשניטן,

ווי שטילע, געשלאָגענע שקלאָפּן,

און לעקן די רעדער פון שיפּן.

עס ציטערט „סאטורן“, —

עס שרעקט אים די ווייטקייט פון מיטן,

ווען צעבונדענע כוואַליעס

וועלן אויפהויבן ווייסע, צעשוּיבערטע רוקנס

און מאָנען,

אין וואַיען,

און נעגלען די שיף מיט די לאַפעס,

און אויסציען שאַרפע און שטאַלענע נעצן,

און מעוועס מיט ווייסע, צעעפנטע אויגן

וועלן שרייען און רופּן.

בייזן טורעם

שוין לאַנג, נאָך מיט קינדערשע הענט
האָב איך אַ טורעם געבויט פאַר מיין היים און מיין פרעמד.

זענען פּרילינג-ווינטן אָנגעקומען,
און איך האָב אַזאַ גערום פאַרנומען:

— ביי דעם טורעם הונגערט מען. ס'איז ביי קינדער געל די הויט.
און מען טאָר נישט אָנרופן זיך: ברויט.

— זאָל זיין דאָרט וואָס עס איז,
ברענגט נישט, ווינטן, מער פון טורעם קיין גערום.

זענען האַרבסט-צייט פייגל אָנגעקומען,
און איך האָב אַזאַ גערום פאַרנומען:

ביי דעם טורעם האָט מען אויסגעבויט אַ תליה,
פון ווייסן האַלץ, פון יונגע טאָפאָליעס אין צייט פון בליען.

דער פאַרברעכער איז אַ ניינצניעריקער, אַ יונגער,
ער האָט הויך געזאָגט: אין לאַנד איז הונגער.

— זאָל זיין דאָרט, וואָס עס איז.
ברענגט נישט, פייגל, מיר פון טורעם קיין גרום.

זענען ווינטער שנייען אָנגעקומען,
און איך האָב אַזאַ גרום פאַרנומען:

ביי דיין טורעם, שנייאיק ווייס און ריין,
און דו ליגסט דאָרט אייניקע אליין.

מיט די הענט דעם שניי אַרומגענומען,
און מען הערט נישט, וואָס עס רעדט דיין גומען.

מאַנעקענען

כ'בין אומהיילבאר אויף אייביק שוין, אויף אייביק,
וואָס דאַרף מען מער?
פאַריז איז טומלדיק און שטויביק,
און ווען ס'צעוואָיען זיך טראַמווייען אויף די רעלסן,
און ס'וואַרטשען איינס אויף אַנדערע אויטאָמאָבילן,
דאַכט זיך מיר:
דאָס וואָיען איבער דעכער פאַרטאַגעדיקע ווינטן,
און הינט אויף הויפן גוישע האַבן זיך צעבילן.
און שווער איז דאָ אַ מענטשן ליב קריגן,
אַ מענטשן צו דערקענען,
אַ ליבער, האַרציקער פון אַלע
שמייכלען אין די וויטרינעס מאַנעקענען.
איז אפשר צו זיי,
צו זייערע גוטמוטיקע אויגן,
זאָל זיך די דאַכלאָזע, די זעכציקערדיקע פאַרנויגן,
אויסבעטלען אַ נאַכטלעגער פאַר זיך:
ס'וועט אפשר דאָך אַ מענטש אַ גומענער דערהערן,
און עפענען פון אַ וויטרינע
אַ גלאַנצעדיקע טיר.

מאנעקענען רויט און שוואַרץ און געל,
באַשטעלט אויף אייביק שמייכלען מיט געפאַרבטע לייפן.
איך, וואָס ס'וואַרט דער הונגער שטענדיק ביי מיין שוועל,
האַב פיינט אייך, ווי אייערע לעבעדיקע פראַטאַטיפן.

מיין קליידונג איז אויף אייך נישט אויסגעוויון,
און שיך מיינע זענען אויסער יעדער מאָדע.
איך טו אָן דאָס, וואָס ס'איז נאָך נישט צעריסן
און אַט אַזוי איז גאַט מיר זייער נאָענט.

און ווען וועט איר זיך אויפהויבן אַוועקגיין?
און לאָזן זיידנס פאַלן אויף צו טרעטן און צו רויבן.
ס'וועט אפשר דעמאָלט ווינטיק רעגענען,
און בליצן וועלן צינדן זיך אויף אויסגעפּוצטע שויבן?

גוים, יידן, ראסן

גוים, יידן, ראסן - פנימער ווי שוואַרצער פּעך, ווי געלער זאַמד,
איך בין דאָ די ערשטע אָן אַ לאַנד,
און די ערשטע בין איך גרייט
אומעטום צו אַרבעטן און עסן ברויט,
און זיך בוקן אומעטום
צו דער ליכטיקער גענאָד פון זון.
אָפט איז דאָ אין מיר אַ פרייד,
ווי אין אָנהויב מערקן, ווען עס זערגייט
דער ערשטער פּרילינג-ווינט צום לעצטן טאָג, וואָס ס'שנייט,
און אין צווייגן נאַקעטע נאָך, אונטער קאַלטן פּוך
גייט-אויף די ערשטע זיסקייט פון די קומענדיקע פּרוכט -
אָזוי איז אָפט די גרינגקייט פון מיינע פיס,
און וווּ איך זאָל נישט גיין, איז דאָכט זיך מיר
איך גיי געוויס
(אין לויכטנדיקן שימער פון מיין אויג)
צום דאָרט,
ווי מענטשן ווייסהויטיקע מיט בלאַנדע האָר,
און די מיט פנימער ווי שוואַרצע פּעך,
און די מיט פנימער ווי געלער זאַמד
וועלן נישט געדענקען, וווּ געווען איז זייער לאַנד.

פּאַריוו, 1929

מ"ן פאפירענע בריק

דוד בערגעלסאָנען

היינט איז איבערגעגאנגען מיין פאפירענע בריק
(אָט די, וואָס איך גיי איבער איר צו מיין גליק)
אַ זעכציקערקע פרוי (שוין זעכציק געוויס),
מיט דערפראָרענע, באַרוועסע פיס.

מיר האָפּן געטראַפּן זיך, אַ וויילע געבליבן דאָרט שטיין.
איך גלאַט אַזוי, ווייל איך האָב נישט געהאַט וווּ צו גיין,
און זי האָט גערעדט, ווי צו מיר און צו זיך,
וועגן ברויט, וועגן האַלץ, וועגן שיך.

מיין פאפירענע בריק, איך האָב זי געבויט,
ווען נישט נאָר דער הימל — מיין אויג האָט געבלייט,
און די זון איז געוועזן אַ גאָלדענע ראָד
און איר איינציקער וועג צו די פיס מיינע גראָד.

האָב איך פאַרטראַכט זיך אַ שטוב און אַ בעט
און גאָלדענע טעג, און צעשטערנטע נעכט,
האָב איך פאַרטראַכט זיך אַ מאַן און אַ קרוין,
און פּרילינגן גרין, און זומערן ברוין.

האָב איך פאַרטראַכט זיך אַ וועג און אַ ברויט,
און אַ כוואַליקן ים, און אַ ליכטיקע שיף.

האָב איך פאַרטראַכט דאָס געזאַנג פון די באַנען,
איין בלויע מאַטראָזן, ווער ווייסט זיי פון וואַנען.

נאָר כ'האָב נישט פאַרטראַכט די שייך פאַר דער זעכציקיעריקער פרוי, —
זענען מיר היינט דאָ געשטאַנען, געשמועסט אַזוי,
זי וועגן שייך, אַז עס פּרירט איר די ביין,
און איך גלאַט אַזוי, ווייל איך האָב נישט געהאַט ווי צו גיין.

1930

מיין קאפעליע

ביים צוקאפנס דרימלס מיין קאפעליע,
האלט די פידל איינגעשטילט די טרערן,
די געשרייצן - די באַנדורע.
איך, דעם קאפ פארטוליעט ביי די קניען,
ווי אַ הונט, וואָס פּירט אין זיין קאַנדרע.
גייען אום אויף שפיצן פינגער די חלומות מיינע,
גרייט ווי וועלף באַפאַלן מיינע גלידער,
קומט אַן אַלטיטשקער, וואָס קייט זיין שטיקל ברויט אין טויער,
זעצט ער זיך פאַר מיר אַנידער,
גאַרנישט זאָגט ער,
זיצט און דושיאַמעט ברויט אַ ביסן.
כאַפט זיך אויף אין יאַמער די קאפעליע,
בלייב איך וואָך, די אויגן אויפגעריסן.
נאָר עס וויל מיין חלום גישט אַוועקגיין,
ווד האָט ער זיך דען צו יאַגן, ווד צו לויפן?
אויסגעגאַנגען אַלע מיילן, אַלע וויאַרסטן,
זיצט ער, צופט זיין ברויט פון דאַרן הויס.

צײ קאָן דאָס באַזינגען אַ לײד?

צײ קאָן דאָס באַזינגען אַ לײד,
צײ קאָן דאָס באַשרײבן אַ פען,
שטייט אַ בוים יעדן פּרילינג און בלייט,
ווי קיין ווינטער וואָלט גאַרנישט געווען.

און אַ האַק, וואָס האַקט אונטער אַ בוים,
פאַלט מיט הילכיקער פּרייד און זי זינגט,
ווי קיין נעטט וואָלט דאָ גאַרנישט געווען,
ווי דער בוים וואָלט גאַר קיינמאָל געגרינט.

צײ קאָן דאָס באַזינגען אַ לײד,
צײ קאָן דאָס באַשרײבן אַ פען,
אַז מײן בליק, וואָס איז הייס ווי די זון,
וועט פאַרגיין, און ווי קיינמאָל געווען.

אויספארטרעט

איך בין א פרוי
און שמייכל אָפּט, ווי די לבנה,
סתם אזוי.
גייט אַלץ מיט אַלעמען פֿאַר מיין באַטראַכט,
ווען אויגן מיינע זענען אָפּן,
נאָך מער,
ווען ז'זענען צוגעמאַכט.
און מיינע הענט זענען שוין געוואָינט
בלייך געקרייצט צו זיין איבער מיין קאָפּ.
עס איז אין מיינע הענט דער ווייטאַג שטענדיק דאָ,
כאָטש אָן דעם טשוואַק.
און מיינע לייפּן זענען נישט געפֿאַרבט,
נאָר רויט,
ווייל ס'איז מיין פנים הייס,
און אָפּט און אָפּטער אויסגעקריימט,
מסתאם פֿאַר זינד.
פֿאַרגלױסט זיך מיר אַמאָל באַנאַכט
אַ ווונק טון צו מיין גורל אויף אַ שפּאַס,
קומט אַ פינסטערקייט,
פֿאַרנויגט זיך ביזן פֿאַס,
שמייכל איך צו פינסטערקייט
ביז שפּעטער נאַכט.

1928

א ב ר י ח

שרייב בריוו צו מיר אַזוינע לאַנגע, לאַנגע,
ביז דער שטח צווישן אונז וועט ווערן אַזוי ווייט,
אַז דיר וועט מער נישט קאָנען באַנג טון,
ווי איך זע אויס פאַר גאַט און קעגן לייט.

און זאָג, צי איז דאָס נישט אַ שטילער פּרידלעכער שגעון
מיט זיך אַליין צו שמועסן אַ שעה און צוויי און דריי,
און אויפן קול, דער גרויער ווייטקייט צו פאַרטרויען,
אַז מיר איז דאָס אַלץ איינס: געטריי, צי אומגעטריי.

אַז איך פאַרגעס אַמאָל מיין שטאַם און נאָמען,
און ווי אַ בוים אַ נאַקעטער בלייב שטיין פאַר גאַט,
און ווי אַ בלאַט אַ דאָרשטיקן הויב אויף מיין פנים,
צו זון, צו ווינט און צו גענאָד.

און זאָג, צי איז דאָס נישט אַ שטילער, פּרידלעכער שגעון:
אין טאָג אין זוניקסטן געדענק איך פון דעם תהום,
וואָס וואַרט געדולדיק אויף מיין קומען,
אַפילו אין דער זוניקסטער, אין צוועלפּאָויגערדיקער שעה.

ס'וועט איינמאל זיין

ס'וועט איינמאל זיין:

די גאסן וועלן ווערן בלייך און ברייט,
און איך אַ שכורע פון פלוצלינגדיקער פרייד,
וועל מיט זיגזאגן-טריט אוועקגיין צו מיין היים.
דער ערשטער ווייטיק, וואָס וועט דורכבליצן מיין לייב,
וועט מיך באַפרייען פון מיין יאָך,
און ווי אַ קראַנקער הונט,
וואָס ס'ווערט זיין בילדן טרוקענער פון טאָג צו טאָג,
און ער האָט קיין פח נישט צום טייך דערגיין,
אַפשווענקען די היץ פון צונג —
וועל איך אויף ווייסן בעטל גליען אין טויקעניש אַליין.
און ס'וועט מיט מיר אַ נס פאַסירן,
און אַט אַזוי וועט ער געשען:
עס וועט צו מיר אַ שטילער גאַסט אַריין,
און אַנטון אויף מיין שטערן אַ גליענדיקע קרוין,
דערפרישן מיט קאַלטער צורירונג פון האַנט
און זאָגן:
שלאָף איין!
שלאָף איין!

ווי זאָל איך איצט גיין ?

ווי זאָל איך איצט גיין ?
ס'וואָרפט אַרויס מיך פאַרני, ווי אַ ים
וואָרפט אַרויס אויפן זאַמד אַ צעברעקלטן שטיין,
ווי אַ טייך וואָרפט אַרויס אויפן ברעג אַ פאַרמאַטערטע פיש,
ווי אַ פינשטאַק - אַ הולטאַזי אַ בין.
און עס פירט מיך די באַן - צו וואָס האַסטיק אַזוי ?
כ'בין דאָך ס'יווי אַ בריוו, וואָס נעמט קיינער נישט אָפּ,
אַ גרוס, וואָס ס'האַט איינער אין וואַנזין געשיקט סתם אַזוי,
נישט צום פעלד, נישט צום טייך, נישט צום הימלשן בלוין.
און ווער דאָרף מיך אַליין ? און מיין ליד ? און מיין שטילן שגעון ?
סיידן אפשר דער שניי פון מיין היים,
סיידן אפשר דער ווינט פון מיין שטאָט,
סיידן אפשר דער הונגער, וואָס יאָמערט דאָרט איצט,
און וואָס כ'קען זיין גענאָד.

1929

דער זינגער

שווינדלט א שטוב און א וועג און א באַן,
און אלע דערציילן, אז דו ביסט פאַראַן, ביסט פאַראַן.

נאָר ס'קומט א זינגער אין הויף, וואו איך ווילן, (זינגט אַן
אַלטן סאַנעט)
כאַפּ איך זיך אויף: איך זיך דאָך ביי זיך אויפן בעט.

און איך זע: עס איז זון, און דער הימל איז בלאָ,
נאָר קיין וועג איז נישטאָ, איז נישטאָ, איז נישטאָ.

זינגט דער זינגער אַ ליד: ווי אַ יינגל האָט ליב, ווי אַ מיידל
האַט ליב,
נויג איך אים מיטן קאַפּ: עס איז אמת דיין ליד, ווי גאַלד
איז דיין ליד,

און איך זאָג: נעם מיך מיט אין דיין גאַנג,
וועל איך קומען אַהין, ווו עס וויל מיין פאַרלאַנג.

זאָגט דער זינגער צו מיר: ביסט אַ קינד, ביסט אַ נאַר,
זעסט דעם פויגל, וואָס פליט?
איך באַדאַרף נאָר זיין פלי, און דיין צער פאַר מיין ליד.

און איך זע: עס איז זון, און דער הימל איז בלאָ,
נאָר קיין וועג איז נישטאָ, איז נישטאָ, איז נישטאָ.

נישט אַזוי, נישט אַזוי וויל מײַן בלױם

נישט אַזוי, נישט אַזוי וויל מײַן בלױם,
נישט אַזוי איז די שורה פון לײד.

עס איז אפשר אַזוי ווי פאַרטאַג: אַ שויב הויבט אָן גרינען,
גייט אַ לײכטיקייט אויף אין מײַן זינען.
דערנע איך-אַ שטוב לעם אַ פעלד, אַ שטיק פאַרוואַלקנטער הימל,
אַ פענסטער איז אָפן. עס שמעקט מיט ברויט און מיט קימל,
און אַ קול שטראָפט מיך הויך, אַזוי הויך:
— גיי ערגעץ שוין היינט נישט אַוועק, ס'איז שוין שפעט,
גיי אין שטוב, און שטעל זיך ביים מולטער און קנעט.
זענען הענט מײַנע יונג, זענען הענט מײַנע הייס, זענען הענט
מײַנע גרינג.

גײען אין מולטער אַ הייסן, פאַרכלײנעטן רינג,

און פאַר די אויגן דער ווייסער שאַסיי גייט אַרויף אָן אַ סוף,
אַזש ביז מאַסקווע אַרויף און אַרויף.

נישט אַזוי, נישט אַזוי וויל מײַן בלױם,
נישט אַזוי איז די שורה פון לײד.

עס איז אפשר אַזוי, ווי אינמיטן גערויש פון דעם טאַג
גיט אין פחד אַ פינטל מײַן אויג,
און כ'דערנע דאַרט דעם טויט —
אַ פנים, וואָס וויגט זיך אַהין און אַהער,
אויף אַ דינינקן האַלדו, ווי אַ שטרוי.

נישט אַזוי, נישט אַזוי וויל מיין בלוט,
נישט אַזוי איז די שורה פון ליד.

עס איז אפשר אַזוי ווי אינמיטן דער נאַכט,
ווען שטילקייט מוז זיין, און ווען שטילקייט איז דאָ,
קלינגט מיין מוח אַזוי זילבערדיק דין, אַזוי דין:
ווהיין? וווהיין? וווהיין?
פונקט ווי איך וואָלט אין וועג ווו געוועזן געזוכט זיך אַ גאַנג,
נאָר איך זיך דאָך ביי זיך אויפן בעט מיטן קאַפּ אויפן
אייזערנעם ראַנד.

1929

ע ל ע ג י ע ס

האַרבעטן

אַמאָל זענען געווען די פּרילינגס,
און איצט זענען די האַרבעטן — לאַנג,
מיין האַרץ, וואָס איז שוין גלייכגילטיק צו צער און אומרעכט,
טוט אַלץ אַן ערב-ווינטערדיקער רעגן באַנג.

און טונקלקייט, וואָס פאַלט מיט דראָונג אויף פאַרנאַכטן,
איז אומעטיק ווי מנחה-מורמלען פון אַן אַלטן מאַן,
און צווייגן שוין אַראָפּגעליידיקטע
אויף מערנישט בליען שוין און מערנישט וואַקסן,
ווי ערשטע קנייטשן אויפן פנים טוען באַנג.

אַמאָל זענען געווען די פּרילינגס,
און איצט זענען די האַרבעטן — לאַנג,
און שיטן אָפּ מיט זשאַווערדיקע בלעטער
דעם וועג, מיין אומהיימלעכן באַנג.

1928

כ'בין אויף דער וועלט געקומען

כ'בין אויף דער וועלט געקומען ליב האָבן און בעטן,
איז אַזאָ וועלט,
איז אַזאָ צייט,
אַז הינטער פענסטער אָפענע
פון פיינע לייט
שלאָגט מען זעכצניאַריקע מיט אייזערנע באַגעטן —
בין איך צו שפּאַס
מיט ליב האָבן און בעטן.
און לאַנג נאָך אפשר,
נאָך לענגער ווי ס'קאָן אויפנעמען מיין זינען,
ט'מען אומעטום
באַגלייך מיט הייזער שוין,
ט'מען בויען גילאַטינען.
קער איך אום מיין פנים צו דער ערד, דער זויגערין,
וואָס נערט און קוועלט,
און אַ קאָץ אַ מאַגערע און יאַמערדיקע
טראַג צו זיך אין בעט דערוואַרעמען
אין גליווערדיקער ווינטערדיקער קעלט.

ביסט איצטער זייער קלוג,
 און אָנגעטון ביסטו גרויסשטעטיש און סאַליד,
 ס'איז ביידע זאָכן שווער צו מוחל זיין,
 פון ביידע ווער איך אומעטיק און מיד.
 און איך גיי אַלץ אַרום נאָך אָפגעריסן.
 וואָס טויג אָבער? – ס'איז שוין אַביסל שפעט,
 און ווי אַן אַלט-געוואָרענע ציגיינערקע,
 עס קליידט שוין מער נישט, נישט דער באַרוועס, נישט די צעפּ.
 אַמאָל די קליידלעך אונזערע (קרעטאַנענע), ווי ווייסע פּאָנען,
 מיט פרייד און פרידן האָבן זיך געווייט,
 און וועמען ט'מען נישט ליב געהאַט,
 און וועמען נישט געוואָלט דערקאָנען,
 אַז אַלץ איז זיס געווען ווי וואַסער און ווי פרויט.
 דער זאַמד, וווּ קאָן זיין ווייכער אויף זיך אויסציען און שרייען,
 אַזוי גלאַט אַ געשריי פון אַכצן יאָר,
 אויף ערד, וווּ דען זשע צופאַלן און וויינען,
 און ווישן זיך די אויגן מיט די האַר?
 ווי לייכט זענען געווען אונזערע טרערן,
 אַזוינע פריידיקע, ווי אומגעריכטע געסט,
 און באַלד זיך טריקענען, און באַלד נישט ווערן.
 אַזוי זענען געווען אונזערע טרערן.
 היינט בויג איך זיך מיט שווערן קאַפּ צו יענער זומערדיקער וועלט,
 און ווייל מיין האַרץ איז שווער,

ווי שווער עס ווערט אַ זינקענדיקע שיף,
און וויל אַלץ מער אַראָפּוואַרפּן פּון זיך –
וויל איך די יוגנט-פּריינד מיינע נישט טרעפּן,
און אויף דער שאַרפּקייט פּון זייער איינגעהאַלטענעם בליק,
און אויף דער שטיי-פּאַרשוויגנקייט פּון מויל,
נישט זען, נישט אָפּפּילן דעם גרויל.

1928

ביים שפיגל

I

אַט שטיי איך ביים שפיגל און האַלט אַלץ אין בעטן,
די האָר מיינע לאָז נאָך מיר איבער,
און זאָל נאָך זיי עמעצער גלעטן.
און ס'געשעט ביי מיין שפיגל אַ נס,
אַט שטיי איך, ווי אַ ווייסניקע צוויגעלע בעז,
כ'דערקען מיינע קינדערשע שיד
און די וויסקייט פון קלייד,
נאָר כ'דערקען נישט מיין קינדערשע פרייד.

II

גאַט,
כ'האַב קאַרשן אין קינדערשער לאַסט געגנבעט פון שכנישן סאָד,
און געוויינט מיטן פנים אין היי,
דערנאָך אַ טאָג דריי אָדער צוויי.
ווי קאָן דאָס געשען, אַז ביי דיר, אין דיין זוניקן רייף,
זאָל מען ווערן צוויי-אַ ווי איצט, אַזוי העפלעך און טרייף.
און מיט באַרוועסע פיס
איז געווען אַזוי גוט, אַזוי זיס,
שוואַמען צו קלייבן אין וואַלד, אָדער נאָדלען פון כוואַיע,
ווי אַ קלייניקע גויע,

און הערן, ווי ס'רעדט אין טשעראַט
אַ זשאַבע מיט גאַט.
זיך לייגן און שווייגן,
און ציילן אויף קינדערשע פינגער די צווייגן.

איך קאָן דאָך גאָר איצט נישט דערקאָנען
אין שפּיגל מיין אייגענעם פנים,
ס'זענען נישט מיינע אויגן,
וואָס האָבן די גרינקייט פון זומער געזויגן,
ווען איך בין דורך גערטנער צום טייכל געלאָפן זיך באַדן,
און געקריגן מיט ריטער פאַר טרעטן די בייטן און שאַדן.
ווי קאָן דאָס געשען, אַז ביי דיר אין דיין זוניקן רייף,
זאָל מען ווערן אַזוי-אַ ווי איצט, אַזוי העפלעך און טרייף!

א ב ר י וו

ווייס און זינגענדיק, ווי א פויגל, גייט א בריוו.
גיט מיט שארפן קאנט
א ברי די הויט פון האנט.
ווערן מיינע ליפן טרוקן,
און דער אָטעם איינגעשלונגען שטייל,
גיט א בריוו א וואַקל זיך, א פלי
פון די אויסגעשפרייטע פינגער אויף מיין קני,
און די שורות גיבן זיך א הויב
און צעשיטן זיך איבער די ברעמען,
ווי א גאָלדענער שטויב.
נאָר היינט האָב איך געהאַט א בריוו אַזאָ:
א קיר געטון אין פנים, ווי א ווינט,
און די ליפן מיינע אויסגעקרימט.
איז אַן אַקסל מיטן בריוו אַראָפּגעפאַלן שווער,
און אין האַלדזו האָט אויפגעקוילט זיך
גרויס און ביינערדיק א טרער.

איז מײן שטוב דען אַ שיף

איז מײן שטוב דען אַ שיף,
וואָס עס וויגט מיך אַזוי אין מײן בעט,
פונקט ווי ס'גאַנצענע הויז
וואָלט אויף כוואַליעס געשטאַנען געבעט.

און כאָטש קיינער אין שטוב איז נישטאָ,
איז מײן שטוב אַזוי פול מיט גערויש,
און כאָטש טירן און פענסטער פאַרמאַכט,
איז עס אָפן דורכויס און דורכויס.

און איך כאָטש אין העמד און אין קלייט,
בין איך נאַקעט אינגאַנצן און גאַר,
און מײן האַרץ איז ביי גאַט,
נאָר אַן אימה צעוויגט מײנע האַר.

1929

א ליר מוז נאכט

מיט אפענע אויגן באגעגנט מען פרייד,
מיט פארמאכטע קומט מען איבער א שעה פון שנען,
א דאנק דיר, גאט, פארן באגינען דעם בלויען,
וואָס עפנט די אויגן מיט שייך,
און די טרייסט איז אַ מאַדנע אַזאַ: עס מוז אַזוי זיין.

מיין גוף קאָן גרינג זיין, ווי אַן אויסגעשריי פון פרייד,
און שווער ווי טרערן אין איינגעקלעמטן וואָיען,
איך דאָנק דיר, גאָט, פארן באַגינען דעם בלויען,
וואָס ברענגט מיר דערמאָנונג פון זון און פון ליכט
און מונטערט מיין ווילן צו אויפשטיין און פליכט.

מיין גוף, וואָס איז אַ וואַרטנדיקע נעסט פאַר פרייד,
איז איצט דורשטיק צו שלאַף און צו רן, און צו טויט,
ווי צו רעגן און טויען.

איך דאָנק דיר, גאָט, פארן באַגינען דעם בלויען,
וואָס זיין טרייסט איז אַ מאַדנע אַזאַ, און איך ווייס נישט אַליין,
פאַרוואָס איז דאָס טרייסט: אַז דער טאַג מוז פאַרגיין,
און איך מוז פאַרגיין.

ווי ג פ פ ר

אין מיין היים איז שוין א טיפער שניי.
ביי אן איינגעפראָרענעם וואַסער וואָיעט אַ וואָלף אין
ווינטערדיקן הונגער.
ווי אַ וואָלקן איבער ווייסע פעלדער ציט זיך זיין געשריי.
מיט גרויסע ביימער-שפיצן רופט דאָס דאָרף — ס'איז
ציגן-פלייש און וואַרעם בלוט אין מויל.

און נאָך: ס'איז טויט-שרעק,
ס'איז זיס און גרויל.

וואָיעט דער וואָלף. דער הונגער האָט אים שלאַנק געמאַכט די פיט,
האָט אים הויך געמאַכט דעם האַלדז,
האָט אים שאַרף געמאַכט דעם פּיסק.

גייט דער וואָלף אויף אייגענעם באַראַט, אַליין.
פאַרטרויט אויף קראַמף פון זיינע נעגל,
פאַרטרויט אויף שאַרף פון זיינע ציין.

אין מיין היים איז שוין אַ טיפער שניי.
ביי אן איינגעפראָרענעם וואַסער וואָיעט אַ וואָלף אין
ווינטערדיקן הונגער.
ווי אַ וואָלקן איבער ווייסע פעלדער ציט זיך זיין געשריי.

אויף היימישן פעלד

אָהאַ-האַ, ווי עס גלױסט זיך צומאַל
נאָך זיין אויפן היימישן פעלד,

ווי דער ווינט שרייט מיט קרובהשן קול
און מיט זאַמדיקע וויכערעס שנעלט.

גיט אַ דריי זיך דאָס קלייד אין אַ ראָד,
בלייבן נאַקעטע, מיידלשע פיס,

און די האָר שטייען אויף מיטאַמאַל
און גיבן מיט ווינט זיך אַ ריט.

איז מיין קערפער נישט מער ווי אַ צווייג
און בוקט זיך און בייגט זיך צו ד'רערד,

און איך שריי אָן אַ וואָרט, אָן אַ שפּראַך,
ווי אַ שטאַרן אויף אַ היימישן דאָך.

צו דעם, וואָס איז גערעכט

האַט איר אַמאָל געטראַכט,
ווי ס'טראַכט אַ מענטש אַליין מיט זיך,
אויב ס'איז אים אַ שעה אַ לויטערע באַשערט,
אַז ס'איז געמיין אַמאָל צו זיין גערעכט? -
און אויפשטיין אינדערפרי אַזייגער אַכט,
און לופטערן די שטובן פון דער נאַכט,
דערנאָך האַמערן לייענען, אַדער אַליין זיין אַ פאַעט,
דערנאָך איז אומפאַרמיידלעך מיטאַג און קאַטלעט,
און געסט, און טיי...
און גראַדע אין אַ טאָג, ווען ביי איינעם שטרויכ'ען זיך די קני,
דאָס נישט דערווען און בלייבן ווי נישט הי.

איך זאָג: איר זענט גערעכט,
עס טוען אַזוי אַלע לייט,
אַזוי איז דאָס געזעץ,
נאָר איך - מיין האַרץ איז אַ פאַדליעץ -
און ווי ביימער גלייך-געשוירענע אין פאַרק,
האַב איך פיינט די אַלע,
וואָס זענען שטאַרק
מיט דער גערעכטיקייט
און מיט געזעץ.
איך האָב זיי פיינט ווי גאַל, ווי סם,
ווי אַ געלונגענעם און גלאַטן גראַם.

האָט איר אַמאָל געטראַכט,
ווי ס'טראַכט אַ מענטש אַליין מיט זיך,
אויב ס'איז אים אַ שעה אַ לויטערע באַשערט,
אַז ס'איז געמיין צו זיין גערעכט ?

1930

איך האָב קיין איינציקע נאָך נישט קיין גרויע האָר

איך האָב קיין איינציקע נאָך נישט קיין גרויע האָר,
נאָר שוין בין איך ווי יעדערער גענוג געמיין,
וויגן זיך די אַקסלען מיינע, ווי פון ווינט געשלאָגן,
ווען כ'זיך סתם אזוי ביינאכט און וויין.

עס זענען נאָך די פיס מיינע, ווי פעסטע שטאַמען,
און די הענט, ווי בויגעוודיקע צווייגן,
טאָ פאַרוואָס ווילן אָפט אזוי אַראָפּזינקען די ברעמען,
און די ליפּן ווילן מער און מער אַלץ שווייגן?

און שווער איז גלויבן, אַז איך בין שוין נאָך די דרייסיק, —
פון אונזער דור דער סאַמע, סאַמע מיטן,
אַז ס'וועלן יינגערע, ווי מחנות שוועלבעלעך, אַ הויב טאָן זיך,
מיך מיידן.

ווי איך די זיידעס האָב געמיטן.

לאַבירינט

ערשטער, צווייטער, דריטער שטאַק,
גיי איך טאַג, נאָך טאַג.

און דער, מיין גאַנג, אַזוי גענוי און קלאַר
איז אַ לאַבירינט, וואָס גרוילט מיר מיינע האַר.

און די, וואָס כ׳עס מיט זיי פון זעלבן לעבל ברויט,
אַנטלויפט פון זיי מיין בלוט, און ס׳ווייכט פון זיי מיין הויט.

און מיינע פיס, וואָס גייען שטיל און גרינג,
וויילן לויפן, שניידן קעגן ווינט,

וויילן לויפן פון גענויעם וואַר,
פון דעם לאַבירינט, וואָס גרוילט מיר מיינע האַר.

יאנואר

ס'איז יאנואר.

(העט ווייט הינטער די שנייען חלומט זיך מיר פייגל-מילך
און רויטער מאָן)

און כ'גיי אין פאַר

מיט דער לבנה,

מיט דער נאַכט,

און מיטן שניי,

וואָס מאַכט מיר ווייס מיין טראַכטן.

אויף דינעם שטענגל

גייט אויף דער רויך פון מיין ציגאַר,

בלייבט הענגען פאַר מיין אויג,

ווי אַ פאַרזאַמטער פויגל.

ס'איז יאנואר.

מיין גרינער בערעט העלט, ווי פרישע בלעטער.

כ'געדענק;

ס'איז שפעט אין ווינטער,

און ס'איז שפעט אין נאַכט,

און פון די פיס מיינע די שאַטנס אויפן שניי,

ווי שווערע וויזערס שלעפן זיך,

און צייכענען: ס'איז שפעטער נאָך,

נאָך שפעטער.

ס'איז יאנואר.

(העט ווייט הינטער די שנייען חלומט זיך מיר פייגל-מילך
און רויטער מאָן).

לערמאָנשאַזום אַ ליד

אין אַ ווייטן לאַנד,
אין יאָרן שפּעטיקע, שוין מידיע
אַ גאַסן-זינגער האָט געבראַכט זיין ליד.
און זיינע יוגנטלעכע רייד פֿון האָס און ליבע
צעפּלאַנטערט און מיט פרעמדער שפּראַך פּאַרקרימט.
נאָר איך האָב זיי דערקענט,
ווי מען דערקענט אַ ליבן פנים, אויסגעקנייטשט פֿון יאָרן,
און טרערן זענען מיר געקומען הייס און גרינג.
און איצט, אין אונזער דור,
וואָס בענקט נישט מער נאָך גאָט און ליבע,
האָב איך געאַנט, אַז ווידער כ'בין אַ קינד.

1928

האַלץ, מיין האַרץ :

האַלץ, מיין האַרץ!

גענוג געדרייט די קאַטאַרינקע!

עס פאַלן מיינע לידער טויב און שווער,

ווי זילבער-שטיק פון איינעם פון יענע לייט,

וואָס וויינענדיק אין הויפן רויטן גאַלד,

האַט מען פאַרקויפט דעם גאַט,

אַדער אַ פריינט.

האַלץ, מיין האַרץ!

פאַר וועלכן טייוול האָסטו מיך פאַרקויפט,

וואָס פון שטוב מיינער איז אַנטלאָפן שוין די לעצטע מויז?

אַזוי איז אימהדיק ביי מיר :

אַן גאַט,

אַן ברויט.

נאָר ס'לעשט זיך נאָך אין מיר אַ לעצטע בענקעניש,

ווי אין אַ יוליי-נאַכט אַ לעצטער שטערן,

וואָס וויל פון הימל גישט אַראָפּ,

ביז גרויסן טאָגן.

כאָטש ס'זענען מיינע אויגן זאַט פון ביטערניש,

אין יעדער טראָט,

געשריי,

און בליק,

אַפילו דער צאַרטער בינען-ווינט, וואָס פאַר מיין פענסטער פליט,

וואַרפט אין מיין שויב

די מעשה פון דעם וואָלף און ציג,
אָט יענע מעשה פון דעם וואָלף און ציג.
האַלץ, מיין האַרץ,
עס כריפּעט די קאַטאַרינקע!

1932

אין גרינעם בוים ליגט גרויער אש

אין גרינעם בוים ליגט גרויער אש,
און שמייכלענדיקע ליפן קענען אָנהויבן צו האַסן,
איז גוט צו עטעמען אין גרינעם בוים,
און גוט מיט שמייכלענדיקע ליפן שפּאַסן.

און כאָטש איך ווייס, איך ווייס, איך ווייס, און איך געדענק,
וואָס ס'קען פון ווייסע בייגעוודיקע פינגער ווערן,
איז גוט צו פילן דעם אָנריר פון אַ האַנט
אויף היסקייט פון מיין שטערן.

און וואָס איז גאָלדענע רייד?
(אָו ס'קען אַפילו רויט שאַרענדיקער זשאַר פאַרלאָשן ווערן)
איז גוט צו שטיין, מיטן פנים צו דעם פלאַם
און גאָלדענע רייד צו הערן.

ווען דו וועסט דורכגיין מיט א פרוי
וועל איך צומאכן די אויגן.
און איך וועל טראכטן אָט אַזוי:
ס'איז גרינער גראָז פאַראַן,
און זון.

און רעגנבויגן.
און נאָך וועל איך טראַכטן מיט צוגעמאַכטע אויגן:
עס רייסט דער ווינט אַוועק די ווייסע בלייטן פון אַן עפּלבוים,
און דער זומער טראַגט אַוועק די גרינקייט פון אַ וואַלד,
און ס'גייט אַ וואַלקן אין הויכן רוים,
פאַרדעקט די גאַלדענאַ זון.
זאָל זיין איך בין דער עפּלבוים,
זאָל זיין איך בין דער וואַלד,
זאָל זיין איך בין די זון.
זאָל זיין... זאָל זיין... אויב ס'קאָן נישט אַנדערש קומען,
אויב ס'קאָן נישט אַנדערש זיין.

פֿאַרסט אַוועק — דערקען איך נישט קיין גאָס,
און אויב כ'דערקען זיי יאָ — זענען זיי מיר פרעמד.
די ערשטע שורה קאָן מען גראַמען מיט מאָנפֿאַרנאָס,
די צווייטע — מיט אַ העמד,
נאָר כ'ווייל קיין גראַמען ניט,
עס איז מיר אומצעטיק, וואָס דו האָסט מיך נישט ליב.
פונקט ווי די ליכטיקייט וואָלט היינט אויף לאַנג,
אויף לאַנג פֿאַרגאַנגען.
פונקט ווי אַ פעלד וואָלט אויפֿגעהערט צו רוישן מיט די זאַנגען.
נאָר כ'ווייל קיין פֿאַרגלייכן ניט,
עס איז מיר אומצעטיק, וואָס דו האָסט מיך נישט ליב.

איך שרייב דיר נישט קיין ליבע-בריוו,
נאָר אין דער טיף
וויינט מיין האַרץ צו דיר.
וויינט מיין האַרץ צו דיר אַצינד,
ווי ס'פלעגט זיך בעטן צו דער מאַמען,
ווען כ'בין געווען אַ קינד.
אונטער דער מאַמעס אויג
בין איך געוואָקסן הייס, און בריוו, און שטאַרק,
איצט זענען קרעלן דיינע,
ווי אַ שניט אַ רויטער אויף מיין קאַרק.
אונטער דער מאַמעס זון
בין איך אַ בוימל מאַלינעס געווען,
רויט אַנגעגאַסן מיט שטראַלנדיקער פרייד,
איצט בין איך אַ ווינטערדיקער בויס,
צו ביזע ווינטן גרייט.
איך שרייב דיר נישט קיין ליבע-בריוו,
נאָר אין דער טיף
וויינט מיין האַרץ צו דיר.

פון אלע ווינטערן,
וואָס איז דען פאַרבליבן מער,
ווי עטלעכע פאַרשנייטע ווענט אין לויטערקייט פון ווינטערדיקע טעג,
און פון מיין האַרץ אַן אויסגעוואַרעמטער און ליבער וועג?
אין וואָס איז דען פאַרבליבן מער
פון אלע זומערן,
אַ וואַרעמקייט פון ווינט, אַ ווייסע קלייד
און פון מיין האַרצן אויסגעוואַרעמט עטלעכענע רייד?

ב'י אַ הינקלדיקן טישל אונזער ראַנדעווע,
 איך די ערשטע בין געקומען,
 און נישט דו,
 (יאָ צי ניט,
 אַזוי קומט אין אַ ליד).
 האָט דאָס טישל זיך אַ וויג געטון,
 דיך באַגעגענען, אַוועק אין ליכטיקן גאַלץ,
 און איבער מיר האָבן זיך בייטשלעך גאַלדענע צעפּאַכט,
 ביז אין בלויען רויך ביסט שטיין געבליבן נעבן מיר.
 האָט דער גאַלץ אַ זעץ געטון זיך אויף אַלע פיר,
 און מיט טלאָעו זילבערנע אָפּגעטופּעט אין מיין בלוט:
 טופּ-טופּ,
 טופּ-טופּ.
 גוט, וואָס ביסט געקומען,
 גוט.
 (יאָ צי ניט,
 אַזוי קומט אין אַ ליד).

צווישן מיר מיט דיר איז מער נישטאָ קיין רייד.
און שטילקייט האָט זיך אויסגעשפּרייט
און פּאַרטאַיעט זיך אונטער די טריט פּוּן פּיס.
כ'וואָלט עפעס זאָגן נאָך געוואָלט פּאַר איידעקייט,
און האָב נישט וואָס.
הויב איך אויף מיין פנים,
עס איז מיין שמייכל, ווי אַ דינע אָנגעצונדענע ליכט,
און כ'ווייט נישט, וועמען וויל איך צולויכטן
אין פינסטערער פּאַרשוויגנקייט,
זיך אַליין,
צו דיר.

אויף אונזער טיש איז עפל דאָ און פּרויט,
און אַלץ וואָס זומערדיקע שפע ט'פּאַר אינו צוגעגרייט.
נאָר ווי די בלעטער, וואָס האָבן אָפּגעזאַרט,
זענען אונזערע רייד.

בינד מיר אויף הינטן די הענט,
ווייל זיי ציען זיך ווייס און פארבלענדט
יעדן יאָר צו אַן אַנדערנס האַלז.
איך דערקען נישט, בין איך עס, צי נישט,
פאַר מיין אייגענער האַרץ,
ווי פאַר אַ געץ.

טאַנץ איך אַ מאַלפישן טאַנץ איבער דר'ערד
מיט ווייטיק פון מענטשלעכע טריט.
און מיין מוח בין רויט איז צעברענט.
נאָר מיין מוח געדענקט.

און טייט מיט צוויי דינינקע ווייזערס
צו מיר אין די שוואַרצען פון אויג.
נאָר ס'פאַרמאַכן די אויגן זיך סייזוי
און פון זיך אַליין.

כ'בין געפירט פאַר די הענט
אונטער פויקן פון אייגענעם האַרץ
וואָס פאַרגייט אין מיין לייב
מיט אַ שטילן געוויין.

ווער האָט פּאַרטראַכט אַ סוף צו אַ טאַג,
ווען איך וויל נישט די זון זאָל אַראָפּ?

און ווער האָט פּאַרטראַכט און געשיקט אַזאַ שעה,
און אַ וואָלקן פּאַרגייט ווען דער הימל איז בלאָ?

און אַ קול, וואָס איך וויל אים נאָך הערן און הערן און הערן,
ווער האָט די שטיילקייט געשיקט ווי אַ תּהום, מיין ווילן צעשטערן?

22.

ווען זאָס האַרץ מיט אַ שווערקייט ווערט פּויל,
 אַז ס'קאָנען די פּיס מער דעם גוף נישט פאַרטראַגן,
 און ס'וויילט זיך מיר פאַלן אויף פּיר
 און זיך הינטיש צעוואַינען,
 ווי אַ חיה נישט וויסן פאַרוואָס
 און פאַר וועמען -
 איז דעמאָלט, ווי מילך אויף די ליפּן,
 קומען עטלעכע נעמען:
 דער ערשטער איז זיס - ירמיהו.
 זיין גוף ווי אַ בוים אַ פאַרברענטער פּון דינער,
 איז שוואַרץ און פאַרוואַגלט,
 מיט ליפּן, וואָס האַבן קיין זון נישט געטרונקען,
 נאָר ביטערן וואַסער.
 זיינע הענט - לענג אויס מיטן ווינט זיך צעעפנט,
 אויף אייביקן פרעגן,
 ווי צווייגן, וואָס דאַרפן צעבליען
 און וואַרטן אויף רעגן.

ב.

עס שרעקט, ירמיהו, דיין קאפ ווי א וואַלקן,
דיינע הענט איבער אים,
ווי צוויי ווייסע לבנות.
אויפן נאָקן דער יאָך האָט געגראָבן אַ ליג-אַרט.
אַזוי טיף ווי אַ מוילטער,
און דער וויי ביזן האַרצן.
דיינע פיס, ווי די פיס פון אַ קעמל,
וואָס האַפט נישט צו וואַרפן די משא
און גרויס איז דער מדבר,
און ווייט איז דאָס וואַסער -
אַזוי דיינע פיס, ירמיהו.
און געגרייטע פאַר דיר
דאָס אַש
מיטן זאַק.
און דער גוף, ווי אַ בוים
וואָס וואַרט אויפן האַק.

ביינאכט פארמאכט זענען די טירן,
 נאָר די הערצער אָפענע זענען פאַר בשורות גרייט.
 טראַגט אויף לײַפן ביטערע דער נביא
 דעם טאָג פון טויט.
 שלאָפט דער קייסער אויף אַ ווייסע העלפּאַנט-ביינערנער בעט,
 איז די לבנה, ווי אַ זילבערנער פּעכער איפּער דער שטאַט,
 שטעלט זיך ירמיהו ביי דעם קייסערס טיר
 ווערט זי, ווי אַ ווייסער, טויטער קאַפּ.
 וועקט דער קייסער זיך און ס'ווערן ביי אים שאַרף און בלאַנק די צייַן.
 שטייט ירמיהו איינגעוואַקסן ביי זיין בעט.
 וויל דער קייסער נעמען אין האַנט די שפּיו,
 זעט ער - זיין האַנט איז טויט.

איבער מערק ירמיהו רעדט מיט זיין מרה-שחורה.
טאנצט דער מאַרק אין זיין רונדקייט,
אין אַ פריילעכער מהומה.
זענען הייזער צעשראָקן, ווי רינדער פאַר שחיטה,
און מיילער ווי היילן,
און צינגער, ווי גלעקער פון טומאה.
צימבלען פריילעך מטבעות
אויף סוחרישע הענט,
נאָר עס ליגט מרה שחורה,
ווי בלויז סיניאַקעס,
אונטער בעטלערשער העמד.
קאָכן ווייבער דאָס פעטס פון די רינדער
אין טעפ אויפן פריילעכן פייזער,
נאָר אַ פינצטערקייט הענגט איבער טירן
און אין שפאָלטן פון הייזער.
איבער מערק ירמיהו רעדט מיט זיין מרה-שחורה,
שטיקן זיך ווערטער אין שטומקייט,
ווי מען שרייט אין אַ הלום.
ווי שפורע מיילער צעקרימט זענען טירן פון הויפט-שטאָט -
בן-עזור זאָגט נבואה:
אַ פרידן אייך, פרידן,
די זון קומט און גאולת.

ה.

שעלט ירמיהו זיין טאָג אָט אַזוי:
חנינה בן-עזור אין קלייד פון ווייסן זייד.
אַז וויסקייט איז אַלץ איינס, ווער ס'טוט עס אָן
און זייד איז גלאַטער אויף אַ פעטן לייב,
און טרייסט איז זיסער,
און ביטער איז געשריי פון פיין,
באָר ס'ענטפערט דער ווידערקול אויף אַלע ווערטער גלייך.
חנינה בן-עזור אין קלייד פון ווייסן זייד.
און ס'וואָרטן גריבער אויף העלקייט פון מיין לייב,
און ס'וואָרט געפענגעניש אויף אומרו פון מיין האַרץ,
און ס'האַט אַ שטאַט אַ לייב פאַרטריבן,
און געבליבן איז ביי הינט.
ענתות - איז מיין שטאַט.
און אַלע טירן זענען ענג פאַר מיר פאַרקריצט,
און אַלע גרענעצן ווי זעגן זיך פאַרשאַרפט,
מיט ציינער אָנגעשפיצט זיך צו מיין קאַפּ.
חנינה בן-עזור אין קלייד פון ווייסן זייד.

ק א מ ו נ א ר ן - ן א נ ט

נישט ווייט פון די בולווארן,
ווי ס'בליצט ביינאכט די ליכטיקייט מיט רויט און בלאָ,
און פונקט ווי ברויט אויף פונטן, פארקויפט מען ווייבער אויפן שעה,
נישט ווייט פון די בולווארן
שטייט די וואַנט פון די פאָריזער קאָמונאַרן.
געבלייכט פון רעגן זענען די ציגל אַלט,
און אפשר האָט מען זיי געבערשטלט און געוואַשן
פדי דאָס בלוט צו פאַרבאַהאַלטן.
מיט קליינע קיילן לעכעלעך צעהאַגלט
וועדליק אויף דער וווקס פון מענטשן
און העכער נאָך
ביז צו אַ וווקס אַזאַ,
ווען מ'הויבט זיך אויף מיט הענט און האַלדז
צו דראָען, און צו שפּאַטן און צו שעלטן.
איינער האָט דאָס העמד צעשפּיליעט
און מיטן פנים אָפן פאַר דער געפאַר
האַט ער געשריען:
מיינע בלוטיקע גערוסן וועלן קומען, קומען, קומען,
די גערוסן
פון דעם ערשטן קאָמונאַר.
דער יינגסטער האָט די ווונד אין ביידע הענט פאַרדריקט,
ווי אַ בעכערל אַ קליינס,

וואָס איז גליאיק
און בריט.
געבלייכט פון רעגן זענען די ציגל אַלט,
און אפשר האָט מען זיי געבערשטלט און געוואָשן
נאָר ס'זענען דאָך פאַראַן אויף זיי געשטאַלטן.
אַ פנים פון אַ פרוי
(נאָך זייער יונג)
די לייפן אויסגעשטרעקט, ווי צו אַ טרוינק,
ווי ס'וואָלט אַ דאָרשט געפייניקט
פון אַ קרענק צי פון אַ וויי,
אַדער אפשר פון אַ זינגען אָט אַזא
וואָס איז קיין ליד נישט,
נאָר דאָס געזאַנג פון אייגענעם געשריי.
געבלייכט פון רעגן זענען די ציגל אַלט,
און אפשר האָט מען זיי געבערשטלט און געוואָשן,
נאָר ס'זענען נאָך פאַראַן אויף זיי געשטאַלטן.
האַב איך געזאַגט צו זיי:
- שוין זעכציק יאָרן, יאָר נאָך יאָר,
דער טומל אויף בולוואַרן איז געוואָקסן,
(און מאַנכע גייען שוין אין שיכעלעך פון גאַלד)
נאָר איר זענט אויף דער וואַנט געבליבן בלייך און גראָ.
האַבן מיילער פון געשטאַלטן זיך צעלאַכט,
אַז ליידיקע זענען געבליבן הענגען מיינע ווערטער.
- ס'איז אויסער אונז דאָך קיינער נישט - נישטאַ.
און דו אַליין וואָס לעבסט - ביסט ערד!

און ביזו ביסטו, פארקרימט,
ווייל ביסט נישטאָ אין לעבעדיקער וואַנט, מיט אונז!
נישט ווייט פון יענע — אָט בולוואַרן,
ווי ס'בליצן פייערן מיט רויט און בלאָ
און פונקט ווי ברויט אויף פונטן, פארקיפט מען וויבער אויפן שעה,
נישט ווייט פון די בולוואַרן,
שטייט די וואַנט פון די פאָרזער קאַמונאַרן.

צימבל, צימבל, צימבל-באָק

צימבל, צימבל, צימבל-באָק,
ס'פאָרט אַ שליטן מיט אַ גלאָק,
נאָר נישט איך זיין דאָרט אין שליטן.
סיזצט דאָרטן אַ גראָבע מויד
(וויי איז צו די גלאָקן).
און איך גיי פאַרביי צופּוס
און דער שניי טוט מיר אַ ביס
אין לאַך פּון מיינע זאָקן.

צימבל, צימבל, צימבל-באָק,
ס'פאָרט אַ שליטן מיט אַ גלאָק,
זיצט דאָך דאָרט די גראָבע מויד,
שליטלט צו איר חתן,
(וויי איז צו דעם שליטן).
און איך גיי צופּוס פאַרביי,
און דער שניי, אָט דער הוילטאַי,
הערט נישט אויף צו שיטן.

צימבל, צימבל, צימבל-באָק,
ס'פאָרט אַ שליטן מיט אַ גלאָק,
זיצט דאָך דאָרט די גראָבע מויד

צוזאמען מיט איר חתן,
(וויי איז צו דעם פערדל),
און איך גיי פארביי צופוס,
און זע דעם חתנס לאנגע נאָז,
צוויי איילן מיט אַ פערטל.

צימבל, צימבל, צימבל-באָק,
ס'פאָרט אַ שליטן מיט אַ גלאָק,
זיצט דאָך דאָרט די שיינע פאָר
אין צוויי גראַבע פוטערס
(וויי איז צו די טכורן) !
און איך גיי פארביי צופוס
זע דאָס פאָרל פאָרט צום גט
ברוג, ווי פארפרוירן.

צימבל, צימבל, צימבל-באָק,
ס'פאָרט אַ שליטן מיט אַ גלאָק,
נאָר נישט איך זיין דאָרט אין שליטל,
ס'זיצט דאָרטן אַן אַלטער רב,
(וויי איז צו דעם זיווג),
און איך גיי פארביי צופוס.
זע, דער רב, ער דרימלט צו,
און פיפקעט פון זיין ציביק.

צימבל — צימבל — צימבל-באָק,
ס'קלינגט שוין נישט דער פיינער גלאָק,
ס'פאָרט שוין נישט דער שליטן,

אויסגעשפאנט דאָס פּערדל,
(וויי און ווינד און ווונדער),
און איך גיי פאַרביי צופּוס,
זע די גראָבע מויד אַליין,
די לאַנגע נאָז באַוונדער.

צימבל, צימבל, צימבל-פּאַק,
אַט אַ מעשה מיט אַ גלאַק.

א לייד פון מיינ קליידער-שאַנק

עס הוידען זיך די שאַטנס אויף די וועלט,
און דורכן פענסטער קומט אַ גרויע שיין.
ס'איז נאַכט. איך ליג און טראַכט אַריין
וועגן מיינ ברוינער קאַצאוועיקע.

זאָל איך מאַכן דערפון אַ קלייד,
וועט זי שמאַל זיין און וועט זיין קורץ,
פונדעסטוועגן — — —
אַ קלייד איז פאַרט אַ שטיקל גוטס.

ליג איך אַזוי אין דביקות,
און טראַכט וועגן מיינ ברוינער קאַצאוועיקע.

גיט דערווייל די בעט אַ רוק זיך און אַ פאַר,
און סקריפעט ווי אַן אַלטער שונא: נאַר,
אַ קליידל מער, אַ קליידל ווייניקער,
דער עיקר זענען גאַר די האַר.

און די אַלטע קאַץ מיאַקעט מיט אַ ברייטער קעל:
— איך בייט אויך אַמאָל די לאַטעס אויף דער פעל,
זיי שוין נישט אַזאַ קאַרגער דרייקאַפּ
און זאָג אַ גוטן טאַג דער ברוינער קאַצאוועיקע.

ליג איך אַזוי אין דביקות
און טראַכט אַריין וועגן מיינ ברוינער קאַצאוועיקע.

דינטערן וואָנט ביי מיין שכן

דינטערן וואָנט ביי מיין שכן
איז אַ גרילכל פאַרקראָכן.
און אַן אַלטער זאָגט דאָרט אַ תפילה צום פּביכל,
בעט ער אויף ברויט און קאַרטאָפּל.
און די גריל זומט איר געבעט:
— פּרוכנע אין ברעט.

ענטפערט די שטילקייט: יאָ,
גאָט וועט זיי געבן ברויט און קאַרטאָפּל און פּרוכנע
אין אַ וויליקער שעה.

דינטערן וואָנט ביי מיין שכן איז זייער שטיל:
אַן ברויט איז אַנטשווינגן דער אַלטער,
אַן פּרוכנע — די גריל.

שלימינקע דער שמיד

כ'האָב די ווערטער דיינע, שלמינקע שמיד,
אַזוי געהיט, אַזוי געהיט,
פונקט ווי מיינע הילצערנע ליאַלקעס.

און אַזוי טייער איז געווען מיר יעדעס וואָרט
ווי איצט דער אַנדענק פון דיין ווייסער באָרד,
און ווי דעמאָלט מיינע הילצערנע ליאַלקעס.

אַ שוימיקער איז דיין פעגאַז געווען, שלמינקע שמיד,
דו פלעגסט אַ פלי טאָן אַזש ביז וולאָדעווער יאַרד,
און צוריק נישט מיטן גלייכן וועג.

נאָר אין אַ גרוב פלעגט זיך אַריינדרייען אַ ראָד,
און לעבן וואָגן, לעבעדיקער גאַט,
שטייט אַ ציג.

און דער וואָגן איז פלוצלינג אַזוי שווער
אין דער וועג צעלויפט זיך, ווי אַן אָפענע שער
און מען ווייס נישט וווּ דער טראַקט.

באַ דיין שוימיקן פעגאַז, שלמינקע שמיד,
האָט די ציג געדאוונט, ווי אַ גוטער ייד,
(נישט דאָ געדאַכט).

און פרוצלינג לייגן רודעס געלט,
און לייכטיק ווערט אין פעלד,
נאָר נישט ווי פון גאַטס זון.

זעט מען שוין: מען איז פאַרקראַכן אויף אַן אַרמ,
זוכט מען גאַטס וואָרט,
איז דער זכרון, ווי אַ שטיין.

גיט מען פון די ניינציקער אַ היפּשן זופּ אַזאָ,
ווערט לייכטיק דער זכרון, מען דערמאָנט זיך: שמוא,
איז די צייג בעלם ווי אין דר'ערד.

דיין שוימיקער פעגאָז, שלמינקע שמיד,
אין מיינע טרוקענע פערזן שטייט געשמידט
אויפן צוימל פון דיין וואָרט.

און כ'האָב צו זיך אַליין פרעטענזיע —
וואָס דאַרף איך הערן — — — סקעס בעקעמעקענע רעצענזיע
אַז כ'האָב דיין גאַלדענעם אוצר פאַר אַ שפיגל זיך געמאַכט.